

BRUKSIZM SABABLARI VA ASORATLARI.

Alfraganus Universiteti Stomatologiya

va farmatsiya fakulteti,

Stomatologiya yoʻnalishi 4 - kurs talabasi

Oʻktamova Shaxnozabonu

Alfraganus Universiteti Stomatologiya

va farmatsiya fakulteti,

Stomatologiya yoʻnalishi dekani

Xudoyberdiyev Olloqul Isoqovich

Annotatsiya: Maqolada bruksizm, uning kelib chiqish sabablari, klinik belgilari, tish va temporomandibulyar boʻgʻim faoliyatidagi oʻzgarishlar yoritilgan. Bruksizmning kunduzgi va uyqu bilan bogʻliq shakllari, uning rivojlanishida stress, psixoemotsional zoʻriqish va boshqa xavf omillarining oʻrni tahlil qilingan. Shuningdek, kasallikni erta tashxislash, stomatologik tekshiruvlarning ahamiyati va zamonaviy davolash hamda profilaktika usullari koʻrib chiqilgan. Maqolada individual davolash yondashuvi va okklyuzion kapalardan foydalanishning ahamiyatiga alohida eʼtibor qaratilgan.

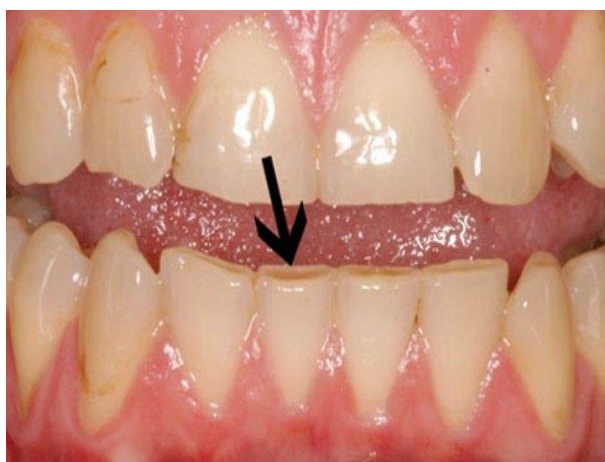
Kalit soʻzi: bruksizm, tishlarni gʻijirlatish, uyqu bruksizmi, kunduzgi bruksizm, stress, tish yeyilishi, chaynash mushaklari, temporomandibulyar boʻgʻim, okklyuzion kapa, diagnostika, profilaktika

Bruksizm bu kasallik emas, xulq - atvor hisoblanadi. Bu tis - jagʻ mushaklarini beixtiyor faolligi boʻlib, tishlarni qisishi yoki gʻijirlatishi bilan kechadi. Uning 2xil koʻrinishi mavjud: Uyqu bruksizmi va uygʻonish bruksizmidir.

Uyqu bruksizmida odam uxlab yotganida beixtiyor tishlarini g'ijirlatadi. Bu ko'pincha uyqu fazalarining almashishi yoki uyqu apnesi (nafas qisishi) bilan bog'liq bo'ladi.

Uyg'oqlik bruksizmida inson uyg'oq va hushyor bo'lgan vaqtida , odatda kuchli e'tibor ,hayajon yoki stress vaqtida o'zi sezmagan holda tishlarini Qattiq siqib turadi.

Bruksizmning klinik belgilari turlicha bo'lib, ularni erta aniqlash kasallikning asoratlari oldini olishda muhim ahamiyatga ega. Eng ko'p uchraydigan belgilari tishlarning okklyuzion yuzalarida patologik yeyilish, emalning darz ketishi, tish sezuvchanligining ortishi, chaynash mushaklarining og'rishi va jag' bo'g'imida noqulayliklar kiradi. Uzoq davom etgan holatda tishlarning anatomik shakli sezilarli darajada o'zgarishi va dentin qavatining ochilib qolishi kuzatilishi mumkin.

Bruksizmida temporomandibulyar bo'g'im faoliyati ham buzilishi mumkin. Jag'ning haddan tashqari siqilishi bo'g'imga tushadigan mexanik yuklamani oshiradi. Natijada bemorda og'izni ochish vaqtida og'riq, bo'g'im sohasida tovushlar, jag' harakatlarining cheklanishi yoki chaynash paytida noqulaylik kuzatilishi mumkin. Shu sababli stomatologik tekshiruv vaqtida nafaqat tishlarning holati, balki chaynash mushaklari va temporomandibulyar bo'g'im faoliyati ham baholanishi kerak. Bruksizmni tashxislashda bemorning shikoyatlari va anamnezini yig'ish muhim o'rin

tutadi. Shifokor tish yuzalaridagi yeyilish darajasi, emaldagi mikrochiziqlar va yoriqlar, plombalarning shikastlanishi hamda okklyuziyadagi o'zgarishlarni baholaydi. Uyqu bilan bog'liq bruksizmni aniqlashda bemorning yaqinlari kuzatuvlari ham foydali bo'lishi mumkin. Murakkab holatlarda uyqu davomida chaynash mushaklari faoliyatini qayd etuvchi maxsus tekshiruvlardan foydalaniladi. Davolash usuli bruksizmning kelib chiqish sababi, klinik ko'rinishi va og'irlik darajasiga qarab tanlanadi. Stomatologik amaliyotda okklyuzion kapalar keng qo'llanadi. Ular tishlarni mexanik shikastlanishdan himoya qilish va ayrim hollarda mushaklarga tushadigan ortiqcha yuklamani kamaytirishga yordam beradi. Kapa tanlash va tayyorlash individual tarzda amalga oshirilishi lozim. Bundan tashqari, bemorga stressni kamaytirish, uyqu gigiyenasiga rioya qilish, kechki vaqtda haddan tashqari stimulyatorlardan foydalanmaslik ham tavsiya etiladi. Kundalik hayotda psixoemotsional zo'riqishni nazorat qilish bruksizm epizodlarining kamayishiga yordam berishi mumkin. Zarur hollarda stomatolog, nevrolog, psixolog yoki uyqu bo'yicha mutaxassis hamkorligida kompleks yondashuv amalga oshiriladi.

Xulosa:

Bruksizm tishlarning mexanik yeyilishi bilan cheklanib qolmay, chaynash mushaklari va temporomandibulyar bo'g'im faoliyatiga ham salbiy ta'sir ko'rsatishi mumkin bo'lgan multifaktorial holatdir. Uni erta aniqlash, xavf omillarini baholash va individual davolash rejasini ishlab chiqish tish to'qimalarining saqlanishi hamda bemorning hayot sifatini yaxshilashda muhim ahamiyatga ega. Stomatologik ko'riklar davomida bruksizmning dastlabki belgilariga e'tibor berish va profilaktik choralarni o'z vaqtida boshlash kasallikning og'ir shakllarga o'tishining oldini olish imkonini beradi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

- 1.Kamilov X.P. Fakultet terapevtik stomatologiya. — Toshkent, 2018.

2.Bekjanova [O.Ye.](#), Yusupalixodjayeva S.X., Shukurov U.A. Klinik restavratsion stomatologiya.

3.Irsaliev X.I. va boshq. Ortopedik stomatologiya—Toshkent: Global Books, 2018.